

ŠIUOLAIKINĖS PAMOKOS IR SAVIVALDUAS MOKYMOSI POŽYMIAI STEBĖTOSE PAMOKOSE 2022 M. VASARIO–BIRŽELIO MĖN.

2022 m. birželio 14 d.

Šiuolaikinės pamokos vadyba aktuali kiekvienam mokytojui ir mokiniui. Nuo gerai suplanuotos pamokos priklauso jos kokybė, mokinių mokymosi motyvacija ir pasiekimai. Pamokos planavimas yra mokytojo atsakomybė. Mokytojui reikia žinoti pagrindinius pamokos komponentus ir kūrybingai juos naudoti pamokoje, gerai pažinti mokinius, jų poreikius ir mokymosi ypatumus.

Gimnazijos išorės vertinimo ataskaitoje (2018 m. liepos 3 d., Nr. A-79) (toliau – Ataskaita) šiuolaikine pamoka laikyta pamoka, kurioje fiksuoti šie aspektai: aktyvios ir prasmingos mokinių ugdymo(si) veiklos, pamokose mokiniams leista eksperimentuoti, klysti, patirti mokymosi sėkmę. Pamokose mokant(is) remtasi mokinių patirtimi, mokymas(is) įprasminamas stebėjimu ir tyrinėjimu. Ataskaitoje pažymėta, kad dalyje gimnazijoje stebėtų pamokų (32,8 proc.) bandyta dirbti šiuolaikiškai, pavienėse pamokose taikyta šiuolaikinė mokymosi paradigma (5,5 proc.), 61,7 proc. stebėtų pamokų vyravo tradicinė mokymo paradigma. **2018 m. 38,3 proc. stebėtų pamokų fiksuoti šiuolaikinės pamokos bruožai.**

Gimnazijos Metodikos taryboje 2022 m. vasario mėn. buvo aptartas pamokos stebėjimo protokolas ir šiuolaikinei pamokai fiksuoti, numatyti šie požymiai (žr. Lentelė Nr. 1):

Šiuolaikinės pamokos požymiai

Lentelė Nr. 1

Kriterijus	Apibūdinimas
Vaidmuo pamokoje	Mokytojas atsakomybę už mokymąsi dalinasi su mokiniu. Mokytojas ir mokinys – lygiaverčiai subjektai pamokoje. Mokytojas kartu su mokiniu svarsto mokymo(si) turinį ir yra naujų žinių kūrėjas.
Žinios	Mokymosi tikslas – ugdyti asmeninę iniciatyvą realizuojančią asmenybę. Mokiniams suteikiama teisė abejoti žinių teisingumu.
Mokymasis	Gilinimasis į žinias, jos analizuojamos ir kritiškai vertinamos. Sudaromos galimybės mokiniui mokytis per patirtis. Aplinka pritaikyta mokymuisi. Mokymuisi būdinga: <i>veikla–patirtis (diskusija)–supratimas–į(si)vertinimas.</i>
Vertinimas	Vertinama ir mokinio pažanga, atliktas darbas, ne vien įsisavintos žinios.

2022 m. vasario–birželio mėnesiais stebėtos 48 pamokos, kurias vedė 39 mokytojai (72,2 proc. visų mokytojų).

39,6 proc. stebėtų pamokų buvo organizuotos, taikant šiuolaikinę mokymosi sampratą. Šiuolaikinė pamoka dažniausiai fiksuota:

- lietuvių k. ir literatūros pamokose (5-se pamokose, 55,6 proc. iš 9-ių stebėtų pamokų),
- fizinio ugdymo – 100,0 proc. pamokų organizuotos šiuolaikiškai (stebėtos 3 pamokos),
- anglų k. – 50,0 proc. (4-se iš 8-ių stebėtų pamokų),
- informacinių technologijų – 100,0 proc. (stebėtos dvi pamokos),
- gamtos mokslų (fizikos ir biologijos) – 50,0 proc. stebėtų pamokų,

- šiuolaikinės pamokos požymiai ryškūs dailės, tikybos, lytinio ugdymo ir pasiruošimo šeimai pamokose (stebėta po vieną pamoką).

44,7 proc. stebėtose pamokose fiksuoti atskiri šiuolaikinei pamokai būdingi požymiai (žr. Lentelė Nr. 1). Dažniausiai fiksuoti šiose pamokose:

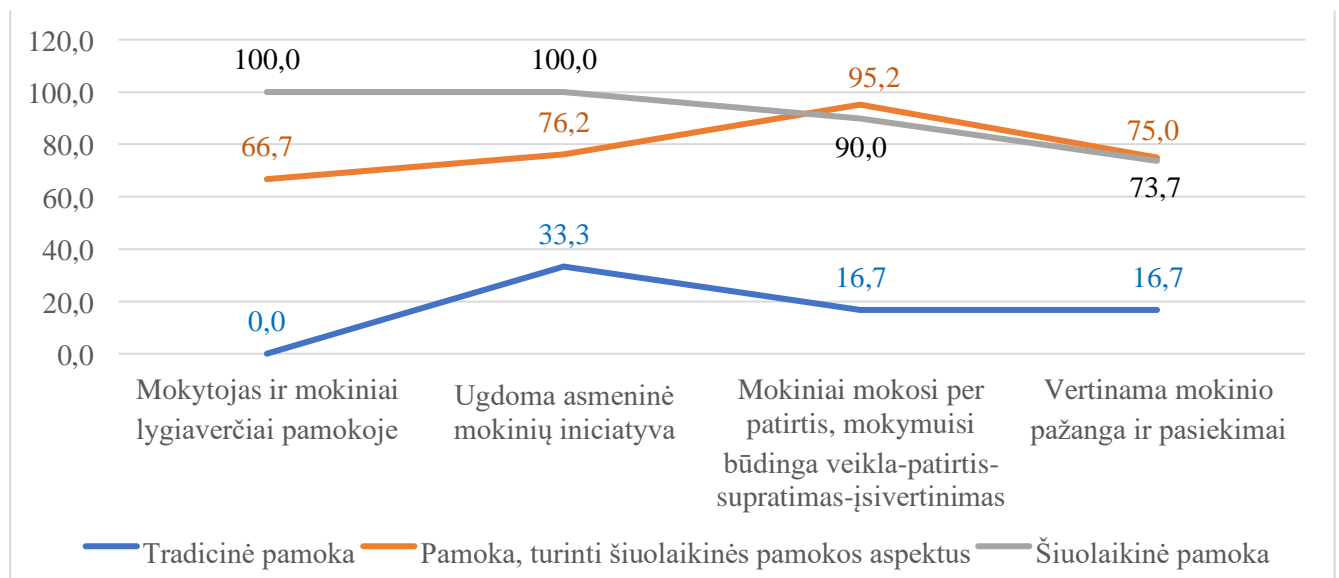
- matematikos – 80,0 proc. stebėtų pamokų (stebėtos 5 pamokos),
- socialinių mokslų – 62,5 proc. (5-se pamokose 8-ių stebėtų pamokų),
- lietuvių k. ir literatūros pamokose – 33,3 proc. (3-se pamokose iš 9-ių stebėtų pamokų),
- anglų k. – 50,0 proc. (4-se iš 8-ių stebėtų pamokų),
- rusų k. – 100,0 proc. (stebėtos dvi pamokos),
- šiuolaikinei pamokai būdingi požymiai fiksuoti chemijos, teatro, technologijų pamokose (stebėta po vieną–dvi pamokas).

15,7 proc. stebėtų pamokų vyravo tradicinei pamokai būdingi požymiai: pamokose vyravo mokytojas, taikomi tradiciniai, mokinių aktyvumo pamokoje neskatinantys, mokymo metodai – aiškinimas, demonstravimas. Tradicinei pamokai būdingi požymiai fiksuoti atskirose istorijos, technologijų, lietuvių k., geografijos, biologijos ir matematikos pamokose.

Apibendrinant stebėtas pamokas (šiuolaikinė pamoka–pamokos, kuriose fiksuoti šiuolaikinei pamokai būdingi aspektai–tradicinė pamoka) pagal atskirus šiuolaikinei pamokai būdingus požymius aiškiai išsiskiria kokybiniai požymiai (žr. Diagrama Nr. 1):

Stebėtų pamokų, pagal mokymosi sampratą, duomenys (proc.)

Diagrama Nr. 1

Analizuojant apibendrinamus stebėtų pamokų duomenis, **stipriesiems požymiams priskirtini:**

- 1) Ugdoma asmeninė mokinių iniciatyva pamokose;
- 2) Mokiniai mokosi žinias pritaiko praktikoje;

3) Šiuolaikinėse pamokose ir pamokose, kuriose buvo šiuolaikinės pamokos požymių: mokytojas ir mokiniai – lygiaverčiai pamokoje, pakankamas dėmesys skirtas mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimui.

Stebėtose pamokose žemiausias rodiklis – **mokinio pažangos ir pasiekimų vertinimas**.

Pasiekimai ir pažanga buvo vertinami 26-se stebėtose pamokose (54,17 proc.): rusų ir vokiečių k., informacinių technologijų, matematikos, lietuvių k., socialinių ir gamtos mokslų, fizinio ugdymo, dailės, teatro ir kt.

Iš duomenų, pateiktų diagramoje, darytina išvada, kad šiuolaikinės pamokos aspektų naudojimas pamokoje leidžia mokiniams aktyviai įsitraukti į mokymąsi.

84,3 proc. stebėtų pamokų fiksuoti šiuolaikinės pamokos požymiai, t. y. daugiau nei du kartus daugiau nei 2018 metais.

Stebint pamokas, pagal sutartus kriterijus, stebėti ir fiksuoti savivaldaus mokymosi požymiai (žr. Lentelė Nr. 2).

Savivaldaus mokymosi požymiai pamokoje

Lentelė Nr. 2

Padedant mokytojui kartu su mokytoju, mokiniai geba išsikelti mokymosi uždavinį.
Savarankiškai pasirenka užduočių atlikimo būdą.
Klausia ir prašo pagalbos.
Planuoja ir valdo laiką.
Mokydamasis naudoja informacines technologijas ir kitus šaltinius.
Geba kryptingai veikti siekdamas įgyvendinti išsikeltus uždavinius, t. y. naują mokymosi medžiagą sieja su jau turima, mokosi iš patirties.
Aptaria ir vertina savo mokymąsi.
Stebėdamas ir apmąstydamas asmeninę pažangą, geba pateikti jos įrodymus (atliktus darbus), numato savo mokymosi proceso tobulinimo galimybes ir strategijas.

Savivaldaus mokymosi požymiai (bent 4) fiksuoti 22-jose pamokose (45,8 proc.).

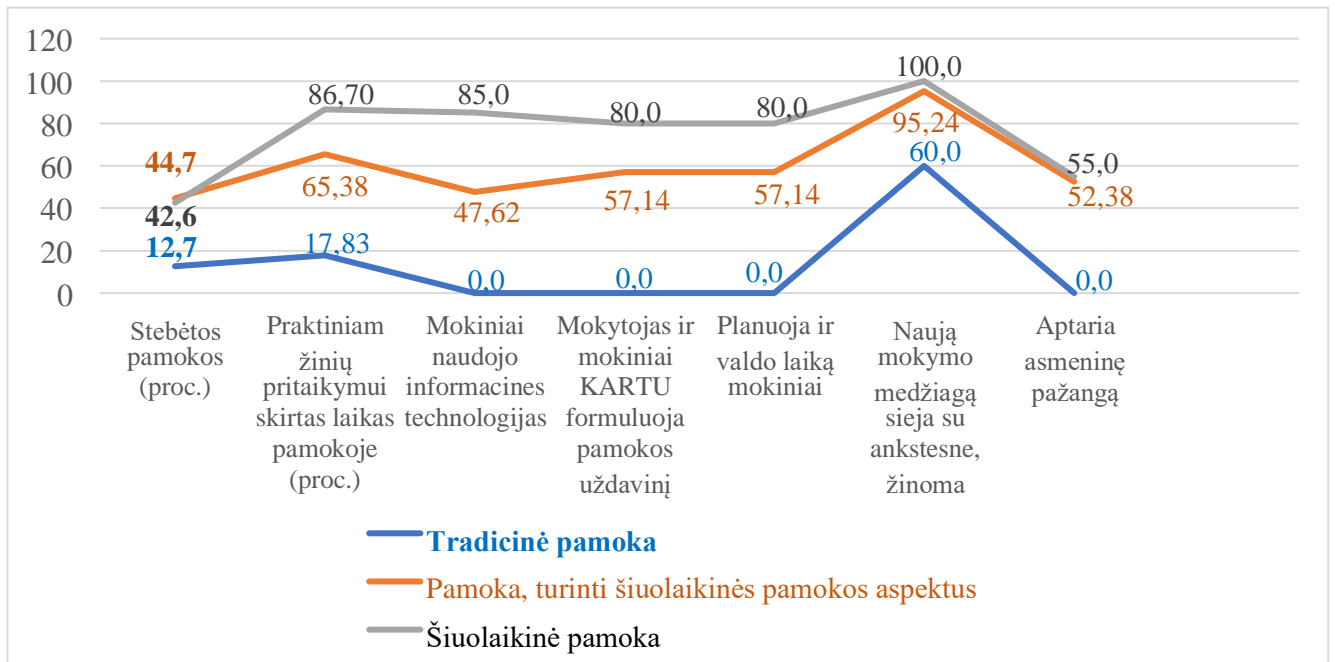
Apibendrinant stebėtas pamokas pagal sutartus savivaldaus mokymosi požymius (žr. Diagrama Nr. 2), **stipriesiems požymiams priskirtini:**

1) Analizuojant apibendrinamus stebėtų pamokų duomenis, naujos mokymosi medžiagos siejimas su mokinių turimomis žiniomis, gebėjimais;

2) Ryškiausi fiksuoti savivaldaus mokymosi požymiai, buvo: mokinių gebėjimai sieti naują mokymosi medžiagą su turimomis žiniomis ir gebėjimais, įgytų žinių ir gebėjimų pritaikymas, mokytojas kartu su mokiniais formuoja pamokos uždavinį, laiko planavimas ir valdymas pamokoje. Stebėtose pamokose **rečiausiai fiksuotas asmeninės mokinio pažangos aptarimas**, o tradicinėse pamokose šio aspekto, kaip pamokos uždavinio formulavimas mokytojo ir mokinių drauge, laiko planavimas ir valdymas, informacinių technologijų tikslingas panaudojimas mokantis, nefiksuotas.

Savivaldaus mokymosi požymiai stebėtose pamokose

Diagrama Nr. 2

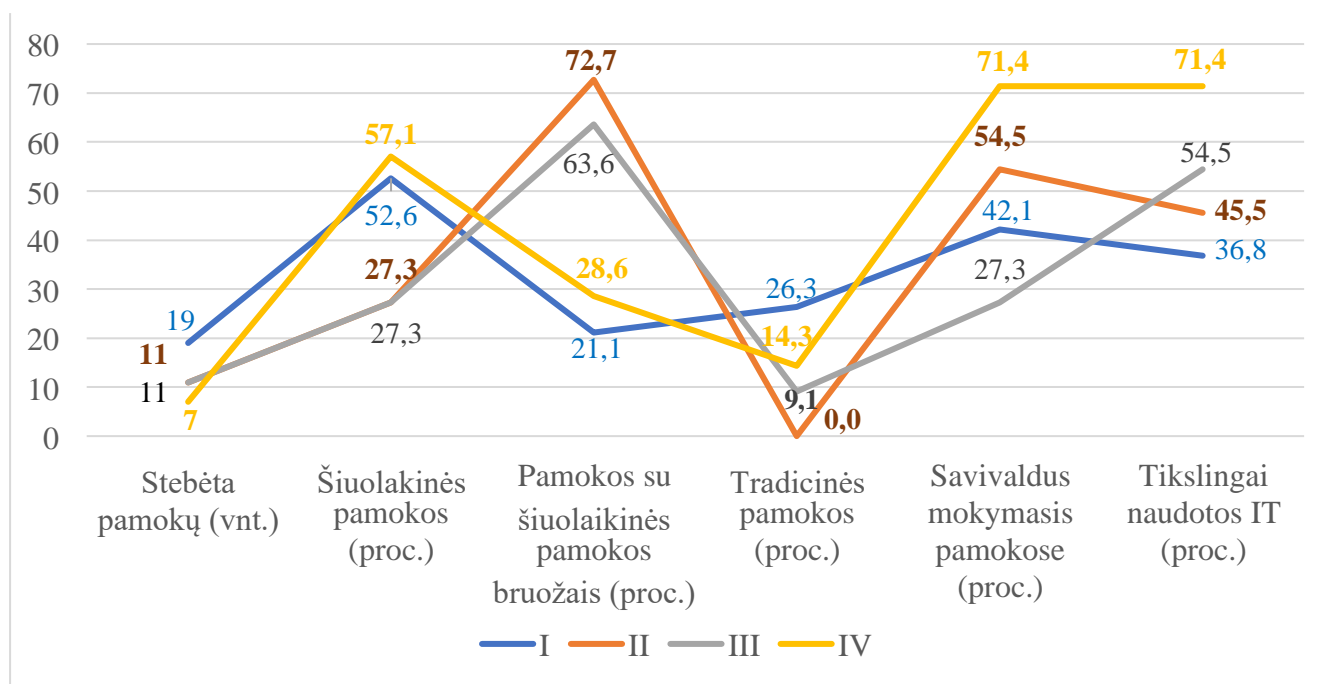
Duomenis vertinant, juos palyginus, pagal klases (žr. Diagrama Nr. 3) darytinos išvados:

- 1) II klasėse ryškesni nei kitose klasėse šiuolaikinės pamokos (100,0 proc.) požymiai, dalyje stebėtų pamokų fiksuotas – savivaldus mokymasis (54,5 proc.), tikslingas informacinių technologijų panaudojimas (45,5 proc.);
- 2) III klasėse (grupėse) daugumoje stebėtų pamokų (90,9 proc.) fiksuoti šiuolaikinės pamokos požymiai, dalyje pamokų (54,5 proc.) – tikslingai naudotos informacinės technologijos;
- 3) IV klasėse (grupėse) daugumoje stebėtų pamokų (85,7 proc.) fiksuoti šiuolaikinės pamokos požymiai, ryškus savivaldus mokymasis ir informacinių technologijų panaudojimas pamokose (71,4 proc.);
- 4) I klasėse daugumoje pamokų (73,7 proc.) fiksuoti šiuolaikinės pamokos požymiai, bet šiose klasėse, dažniau nei kitose, pamokos buvo organizuotos tradiciškai (26,3 proc. pamokų).

Dalyje pamokų (43,8 proc.) šiuolaikinės pamokos ir savivaldaus mokymosi požymiai buvo ryškūs. Pamokose mokinių mokymosi motyvacija aukšta, įsitraukimas – ryškus, dialogas, diskusija – kokybiški, pamokos uždavinį formulavo patys mokiniai ar padedami mokytojo, beveik visose – aptarta ir vertinama mokymosi pažanga.

Stebėtų pamokų skirtingose klasėse požymiai

Diagrama Nr. 3

Išvados:

- 1) Daugumoje stebėtų pamokų I–IV klasėse – 84,3 proc., mokytojai vadovavosi šiuolaikinės pamokos samprata;
- 2) Daugumoje stebėtų pamokų – 72,9 proc., mokiniai mokėsi pritaikydami įgytas žinias ir gebėjimus praktikoje;
- 3) Informacinės technologijas tikslingam mokymuisi buvo naudojamos dalyje – 57,8 proc., stebėtų pamokų;
- 4) Savivaldus mokymasis buvo fiksuotas dalyje, 45,8 proc., stebėtų pamokų.